ČERPANIE ŠTRUKTURÁLNYCH FONDOV V NITRIANSKOM KRAJI V ROKOCH 2004 – 2006 PROSTREDNÍCTVOM SOP ĽUDSKÉ ZDROJE

Hilda Kramáreková

Abstract

Currently, the scientific geographical literature does not pay adequate attention to the spatial aspects of drawing financial resources from structural funds although these financial resources represent one of the most important sources for regional development of municipalities.

Therefore, the aim of the study is the analysis of drawing financial resources from the structural funds of the European Union during 2004 - 2006 on the example of Sectoral Operational Programme Human Resources because, especially, this programme is focused on the employment growth and social development in so-called "stagnant regions".

Keywords: structural funds, Sectoral Operational Programme Human Resources, financial cash-flows on the level of municipality

Úvod

Priestorovým aspektom čerpania finančných prostriedkov z externých finančných zdrojov, ktorými sú napríklad aj štrukturálne fondy, sa v súčasnosti v odbornej geografickej literatúre pozornosť takmer nevenuje, napriek tomu, že v súčasnosti tieto finančné prostriedky predstavujú pre obce jeden z najvýznamnejších zdrojov ich regionálneho rozvoja.

Ak je úlohou externých finančných prostriedkov pomáhať regionálne disparity znižovať, potom je identifikácia čerpania finančných prostriedkov na lokálnej úrovni nevyhnutná. Cieľom štúdie je analýza čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie v r. 2004 - 2006 na príklade Sektorového operačného programu Ľudské zdroje, keďže práve tento je zameraný na rast zamestnanosti a sociálny rozvoj v tzv. zaostalých regiónoch.

Teoreticko-metodické východiská problematiky

Regionálny rozvoj na Slovensku musí zohľadňovať výrazné regionálne disparity, ktoré sú v posledných dvoch decéniách dôsledkom transformačných procesov. Táto problematika nachádza svoj odraz v literatúre geografickej, sociologickej či ekonomickej. Vzhľadom na spoločenskú závažnosť sa do popredia na rôznych priestorových úrovniach dostávajú najmä otázky trhu práce, predovšetkým nezamestnanosti. V rámci Nitrianskeho kraja ako príklady je tak

možné uviesť spracované štúdie na úrovni regionálnej (Kramáreková, Dubcová, Nagyová, Gyurovská, 2005), subregionálnej (Dubcová, Kramáreková 2002, 2001) i lokálnej (Kramáreková, 2005a, b). K ďalším rezonujúcim témam patrí aj chudoba (Veselovský, 2009), sociálno-patologické javy, problematika marginalizovaných skupín obyvateľstva (najmä Rómov) a pod.

Väčšina publikovaných informácií v médiách súvisiaca s problematikou čerpania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie (EÚ) sa týka celkových objemov finančných prostriedkov určených na ten-ktorý operačný program, zriedkavejšie sú k dispozícii publikované informácie na úrovni okresov. Získanie informácií na úrovni obcí je pomerne obtiažne – aj na úrovni samotných vyšších územných celkov, čo súvisí:

- s rôznymi zdrojmi informácií (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja gestujúce Národný strategický referenčný rámec SR 2007 - 2013, Ministerstvo pôdohospodárstva gestujúce Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a pod.),

- s rôznymi zdrojmi externých finančných prostriedkov (štrukturálne fondy predstavujú len jeden z možných finančných zdrojov, z ďalších možno spomenúť napr. Višegrádsky fond, Nórsky finančný mechanizmus a pod.),

- s kvalitou vytváraných databáz (absentujúca charakteristika konečného príjemcu i názov žiadosti príspevku, chyby v údajoch ...),

- s ich prístupnosťou (k dispozícii sú, pokiaľ vôbec existujú, len na vyšších územných celkoch, resp. je možné si ich vyžiadať z príslušného ministerstva).

Napriek tomu sú to práve informácie na úrovni tzv. konečných príjemcov, t.j. rôznych subjektov, geograficky identifikovateľných, ktoré umožňujú veľmi presne identifikovať toky príjmu finančných prostriedkov.

Výstupy tejto štúdie sa opierajú o kritickú analýzu databázy konečných príjemcov (Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji v období 2004 – 2006), ktorí v období rokov 2004 - 2006 čerpali finančné prostriedky zo Sektorového operačného programu Ľudské zdroje, jej kartografickú vizualizáciu a následnú interpretáciu.

Charakteristika Sektorového operačného programu Ľudské zdroje

Základnou myšlienkou štrukturálnej politiky EÚ je odstraňovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi v rámci Spoločenstva a to formou ekonomického a sociálneho rozvoja zaostalejších oblastí. Každá krajina, ktorá je členom EÚ, musela vypracovať základný programový dokument uskutočňovania štrukturálnej a regionálnej politiky, zameranej na odstraňovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi a zvýšenie schopnosti presadiť sa voči regiónom, ktoré dosahujú oveľa lepšie výsledky.

Podľa nariadenia Rady ES bol strategickým dokumentom pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov Národný rozvojový plán (NRP). So zreteľom na

rešpektovanie legislatívy EÚ rozhodla vláda SR v marci 2003 o návrhu NRP a tým splnila základnú podmienku pre získanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu po vstupe SR do EÚ. Po schválení NRP Európskou komisiou bol uvedený dokument nosnou časťou stratégie regionálnej pomoci z fondov EÚ pre Slovensko. Úlohou NRP bolo poskytnúť obraz o súčasnom stave regiónov a súčasne naznačiť možnosti riešenia problémov v krajine. Jeho súčasťou boli operačné programy, ktoré upresňovali a riešili problémy jednotlivých oblastí v hlbšom kontexte.

Na NRP nadväzuje jeden operačný program (OP) a tri sektorové operačné programy (SOP). Operačné programy rozpracovávajú jednotlivé priority NRP do sústavy opatrení. Na OP nadväzujú tzv. programové doplnky, ktoré poskytujú podrobné informácie o obsahu každého z navrhnutých opatrení. NRP obsahoval nasledovné operačné programy:

- Sektorový operačný program Priemysel a služby – v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR,
- Sektorový operačný program Ľudské zdroje – v pôsobnosti Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR,
- Sektorový operačný program Pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka – v pôsobnosti Ministerstva pôdohospodárstva SR,
- Operačný program Základná infraštruktúra – v pôsobnosti Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja, Ministerstva životného prostredia SR a Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (Drahošová, Fáberová, Gazdová, 2004).

Sektorový operačný program Ľudské zdroje (SOP ĽZ) definuje ciele, priority a opatrenia v oblasti rozvoja ľudských zdrojov v rámci Cieľa 1 - Podpora rozvoja a štrukturálnych zmien regiónov so zaostávajúcím rozvojom, tzv. „zaostalé regióny“. Finančné toky smerujúce do regiónov určených pre Cieľ 1, ktoré sú hlavnými a najväčšími prijímateľmi štrukturálnej pomoci, sú dané hranicou HDP menšou ako je 75 % HDP na obyvateľa v EÚ.

Z geografického hľadiska Cieľ 1 pokrýva celé územie Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja. Z hľadiska NUTS III ide o oblasť Košického, Prešovského, Banskobystrického, Trnavského, Trenčianskeho, Nitrianskeho a Žilinského samosprávneho kraja.

Sektorový operačný program Ľudské zdroje pre roky 2004 - 2006 bol schválený Európskou Komisiou jej rozhodnutím zo dňa 16. júla 2004. **Globálnym cieľom** SOP ĽZ bol rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile. Ako **špecifické ciele** boli definované:

- zvýšenie zamestnatelnosti a pružnosti trhu práce,
- rozvoj inkluzívneho trhu práce a posilnenie princípu rovnosti príležitostí,
- zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pracovnej sily.

Na zabezpečenie stanovených cieľov boli v rámci SOP LZ stanovené nasledovné opatrenia a priority:

Priorita 1: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce

Opatrenie 1.1: Modernizácia a zvýšenie rozsahu a kvality služieb zamestnanosti a rozvoj aktivačných programov uchádzačov o zamestnanie

Opatrenie 1.2: Uľahčenie vstupu a návratu uchádzačov o zamestnanie na trh práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom podpory tvorby pracovných miest a samostatnej zárobkovej činnosti

Opatrenie 1.3: Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce

Priorita 2: Posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce

Opatrenie 2.1: Zlepšenie zamestnateľnosti skupín ohrozených sociálnym vylúčením

Opatrenie 2.2: Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života

Priorita 3: Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce

Opatrenie 3.1: Prispôsobenie odborného vzdelávania a prípravy požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach

Opatrenie 3.2: Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov

Opatrenie 3.3: Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce

Opatrenie : Technická pomoc

(<http://www.esf.gov.sk/esf/index.php?SMC=1&id=32>)

Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji v rokoch 2004 – 2006 prostredníctvom SOP Ľudské zdroje

V období rokov 2004 – 2006 Nitriansky kraj získal zo štrukturálnych fondov spolu 155 213 101,83 €. Z toho najviac z celkového objemu finančných prostriedkov pripadlo na SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (76 457 695,69 € - 49,23 %), na Operačný program Základná infraštruktúra (53 583 624,30 € - 34,52 %), na SOP Priemysel a služby (15 916 833,11 € - 10,25 %), na SOP Ľudské zdroje (6 804 028,22 € - 4,38 %) a najmenej prostriedkov na komunitárnu iniciatívu Spoločenstva Interreg IIIA zameranú na podporu rôznych foriem cezhraničnej spolupráce (2 450 920,51 € - 1,58%). Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji v rokoch 2004 – 2006 spolu dokumentuje graf 1.

Z aspektu hodnotenia príjmu finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov podľa okresov Nitrianskeho kraja, ich najväčší objem bol zaznamenaný v okresoch s vyššou nezamestnanosťou v rámci Nitrianskeho kraja - v okresoch

Komárno 22,08 %, Levice 21,31 % a Nové Zámky 21,22 % (ťažisko príjmu vo všetkých troch okresoch bol SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka). Až po nich nasledovali okresy Nitra 13,71 %, Šaľa 9,19 %, Topoľčany 6,73 % a Zlaté Moravce 5,57 %. V žiadnom z okresov však SOP LZ dominantný nebol, okrem Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja (ÚNSK), ktorý bol konečným príjemcom iba v tomto SOP a vďaka tomu získal 0,18 % z celkového objemu prostriedkov (graf 2).

Zo SOP Ľudské zdroje určeného prioritne na rast zamestnanosti založenej na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile Nitriansky kraj získal 6 804 028,22 €, t. j. 4,38 % z celkového objemu získaných prostriedkov v rokoch 2004 – 2006. Koneční príjemcovia boli najviac úspešní v okresoch Nitra (48,12 %), Levice (14,64 %) a Komárno (9,68 %) – v týchto troch okresoch sa tak skoncentrovalo 73,43 % finančných prostriedkov SOP (vrátane 0,99 % získaných ÚNSK). Potom v poradí nasledovali okresy Zlaté Moravce (8,92 %), Nové Zámky (8,63 %), Topoľčany (4,78 %) a Šaľa (4,24 %). Čerpanie finančných prostriedkov v okresoch Nitrianskeho kraja prostredníctvom opatrení SOP dokumentuje graf 3.

Z aspektu jednotlivých opatrení SOP Ľudské zdroje najviac prostriedkov pripadlo na opatrenia:

- 3.1 Prispôsobenie odborného vzdelávania a prípravy požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach (36,29 %),
- 3.2 Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov (25,92 %) a
- 1.3 Rozvoj vzdelávania a prípravy uchádzačov o zamestnanie s cieľom zlepšiť ich možnosti na trhu práce (22,19 %) – t.j. na vzdelávanie bolo určených 84,4 % všetkých prostriedkov SOP.

Tieto boli doplnené ešte aktivitami opatrení 2.2 Odstránenie prekážok rovnosti mužov a žien na trhu práce s dôrazom na zosúladenie pracovného a rodinného života (11,03 %) a 3.3.1 Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach (4,56 %).

Pohľad na čerpanie finančných prostriedkov z aspektu miest a obcí Nitrianskeho kraja hovorí o tom, že finančné prostriedky smerovali do 10 miest a 10 vidieckych obcí kraja.

Opatrenie 3.1 bolo objemom najviac využité v obciach kraja a z miest najmä v Nitre, Nových Zámkoch a Komárne. Opatrenie 3.2 našlo najväčší odraz hlavne v mestách Tlmače, Nitra, Nové Zámky, Komárno a Zlaté Moravce, z obcí v Mojmirovciach, Hronských Kľačanoch či v Strekove. Z opatrenia 1.3 boli podporené aktivity hlavne v mestách Zlaté Moravce, Levice, Komárno a Nitra (mapa 1).

Maximum finančných prostriedkov v celkovej výške 6 045 829,93 €, t.j. 88,86 % pripadlo na 10 miest (okrem Hurbanova, Kolárova, Štúrova, Vrábela a Želiezoviec), z toho najviac na opatrenie 3.1, 3.2 a 1.3. Celkovo najviac prostriedkov prišlo do Nitry (45,16 %), Komárna (9,68 %) a Zlatých Moraviec

(7,99 %), v prepočte € na 1 obyvateľa najviac do Tlmáč (58,67), Zlatých Moraviec (39,77) a Nitry (34,84).

Na 10 vidieckych obcí pripadlo 758 198,29 €, t.j. 11,14 %, z toho najviac na opatrenia 3.1, 3.2 a 2.2. Celkovo najviac prostriedkov prišlo do Hronských Kľačian (1,75 %), Zbehov 1,42 %) a Dolných Obdokoviec (1,41 %), v prepočte € na 1 obyvateľa boli najviac úspešné Veľké Vozokany (121,80), Hronské Kľačany (79,61) a Dolné Obdokovce (78,37).

V mestách sa počet konečných prijímateľov pohyboval od 1 (Šahy, Šurany, Tlmáče) po 10 (Nitra). Vo všeobecnosti to súvisí s lepším prístupom k informáciám, s vyššou vzdelanostnou úrovňou obyvateľov, resp. s tým, že mestá tradične majú aj vzdelávaciu funkciu, s väčšími skúsenosťami v podávaní projektov a pod. V prípade obcí išlo vždy síce len o jedného prijímateľa pomoci, ale vo vzťahu k počtu obyvateľov s väčším priamym dopadom. Z hľadiska typu prijímateľov pomoci v mestách či obciach išlo väčšinou o vzdelávacie zariadenia a neziskové organizácie, resp. samotné obce.

Čerpanie štrukturálnych fondov prostredníctvom SOP Ľudské zdroje v mestách a obciach v Nitrianskom kraji v rokoch 2004 – 2006 dokumentujú graf 4, mapa 1 a tab.1.

Čerpanie finančných prostriedkov SOP Ľudské zdroje v kontexte vybraných ukazovateľov

Zaujímavé je hodnotenie čerpania finančných prostriedkov SOP Ľudské zdroje prostredníctvom vybraných ukazovateľov (tab. 1). SOP prostredníctvom svojho Cieľa 1 deklaruje podporu rozvoja a štrukturálnych zmien regiónov so zaostávajúcím rozvojom, tzv. „zaostalých regiónov“. Tieto regióny majú zvyčajne problémy s nezamestnanosťou (v rámci nej je najproblematickejšia práve nezamestnanosť dlhodobá) ako dôsledok transformačných procesov hospodárstva akceptujúceho princípy voľného trhu, sprievodným javom je často chudoba, znižujúca sa životná úroveň, zvyšujúca sa závislosť na sociálnej sieti a pod.

Komparatívna analýza dát o nezamestnanosti na úrovni obcí Nitrianskeho kraja od r. 2001 po r. 2005 (Kramáreková, 2005b) síce poukazuje na klesajúcu intenzitu nezamestnanosti, avšak z celoslovenského uhla pohľadu sa Nitriansky kraj v priemere umiestňuje na 4. – 5. mieste poradia krajov podľa nezamestnanosti.

Kým v roku 2001 hodnota intenzity nezamestnanosti v kraji dosiahla 19,03 % (SR – 15,71 %), v r. 2005 to už bolo 9,76 % (SR – 9,66 %). Napriek tomu, že pokles na úrovni kraja dosiahol 9,27 bodu, oba údaje potvrdzujú fakt, že Nitriansky kraj sa v intenzite nezamestnanosti stále pohybuje nad priemerom SR. Kým v roku 2001 prevládali v kraji obce, ktoré mali vyšší podiel krátkodobej a strednodobej nezamestnanosti, v roku 2005 prevládali v kraji obce s vyšším podielom dlhodobej nezamestnanosti. Patrila k nim až tretina obcí, nachádzali sa južnej časti kraja, ktorá je zameraná na poľnohospodársku výrobu. Typ obcí

majúcich podiel krátkodobo a strednodobo nezamestnaných vyšší, so zameraním však na priemyselnú výrobu a služby, prevládal v severnej časti kraja, prechádzal cez jeho západnú časť sa na juhu sa prelínal s typom obcí s vyšším podielom dlhodobej nezamestnanosti.

Z aspektu 5-tich kategórií dlhodobej nezamestnanosti (Veselovský, 2009) mestá a obce konečných prijímateľov pomoci z SOP Ľudské zdroje možno charakterizovať prevahou kategórie 2 (t.j. 45,01 – 50,00 %-ným podielom nezamestnaných nad 12 mesiacov v evidencii z celkového počtu evidovaných nezamestnaných). Lepšia situácia je v meste Nitra a v blízkej obci Zbehy, v Šali a v Jacovciach. Obec Strekov v okrese Nové Zámky je z tohto aspektu svojím zaradením do kategórie 4 (55 – 60) na tom najhoršie (tab. 1).

Uvedená situácia je v podstate v súlade aj s podielom primárneho vzdelania na počte obyvateľov staršom ako 15 rokov.

Index chudoby spracovaný Veselovským (2009) na úrovni obcí Nitrianskeho kraja predstavuje syntézu objektívnej dimenzie chudoby odzrkadľujúcej 3 aspekty – demografický (živorodosť, emigráciu, úmrtnosť), sociálny (viacdetné domácnosti, neúplné rodiny, primárne vzdelanie, rómske etnikum) a ekonomický (dlhodobá nezamestnanosť, intenzita obnova bytov, podnikanie). Obce kraja začlenil do 5 skupín – veľmi bohaté obce (14,09 a menej), bohaté obce (14,10 – 16,09), prechodný typ – stredne bohaté/chudobné (16,10 – 18,09), chudobné obce (18,10 – 20,09), veľmi chudobné obce (viac ako 20,10). Pod priemernou hodnotou indexu chudoby kraja (16, 46) sa nachádzali okresy Topoľčany, (15,5), Nitra (15,34) a Zlaté Moravce (15,43). Zaradiť ich možno medzi okresy bohaté. Nad priemernou hodnotou kraja sa nachádzali v poradí okresy Komárno (16,8), Nové Zámky (16,85), Šaľa (17,26) a Levice (17,86) – čo je hodnota vyššia od priemernej o 1,4 bodu.

Finančné prostriedky zo SOP smerovali z tohto uhla pohľadu hlavne do miest identifikovaných vo dvoch kategóriách - veľmi bohaté a bohaté. V prípade obcí prevláda typ prechodný, resp. kategória bohaté. Výnimkou je „veľmi bohatá“ obec Zbehy v zázemí mesta Nitra (tab. 1).

Z hľadiska potenciálu podnikateľského prostredia (počet živnostníkov na 100 obyvateľov v produktívnom veku) je situácia opäť najlepšia v mestách, z ktorých sa vymykajú Šurany. V obciach je situácia podstatne horšia, avšak pozitívnu výnimkou sú obce Dolné Obdokovce a Jacovce.

Záver

Nitriansky kraj má v regionálnej štruktúre Slovenska špecifické postavenie, keďže okresy Komárno, Nové Zámky a Levice sú zo sociálneho hľadiska (Falt'an, Pašiak, 2004) zaradované do tzv. regiónu chudoby.

Finančné prostriedky so štrukturálnych fondov EÚ predstavujú významný externý zdroj regionálneho rozvoja obcí, a preto je alokácia prostriedkov

zaujímavá nielen z aspektu miesta konečného prijímateľa, ale aj z hľadiska širších vzťahov.

Analýza čerpania finančných prostriedkov v Nitrianskom kraji prostredníctvom SOP Ľudské zdroje naznačuje, že v období rokov 2004 – 2006 bolo úspešných 10 miest a 10 obcí, i keď, pochopiteľne, nie v rovnakej miere. Typickým príkladom endogénneho rozvoja obce, ktorá ako jediná z príjemcov nie je v zmysle Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013 definovaná ani ako „kohézny pól rastu“ (sú to centrá, ktoré plnia niektoré funkcie vyššieho významu aj pre priľahlé obce, ktoré spĺňajú dobré lokalizačné faktory s dostupnosťou priľahlých obcí a sú v nich sústredené rozhodujúce zariadenia lokálneho významu), sú Veľké Vozokany. Je to obec s najmenším počtom obyvateľov (514), ktorá len v rokoch 2004 – 2006 získala v prepočte na jedného obyvateľa 121,80 €. Zároveň je súčasťou úspešne pracujúceho mikroregionálneho združenia „Požitavie – Širočina“, ktoré prostredníctvom Občianskeho združenia pre rozvoj mikroregiónu „Požitavie – Širočina“ je aktuálne úspešné aj v Programe rozvoja vidieka.

Príspevok bol vypracovaný v rámci grantu VEGA 1/4022/07 – Transformačné procesy v časovo-priestorovej dimenzii Slovenska a projektu CGA VII/3/2007 Aplikácia mikrogeografického výskumu v regionálnom rozvoji.

Literatúra

Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji v období 2004 – 2006. 2008. Nitra : VÚC Nitra.

Doplnok programu Sektorový operačný program – Ľudské zdroje. 2004. Bratislava : Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. 2004. 82 s.

Drahošová, A., Fáberová, I., Gazdová, Ľ. 2004. Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom. Bratislava : Grafis, s.r.o. pre Úrad vlády SR, 2004. 80 s. ISBN 80-89180-00-0

Dubcová, A., Kramáreková, H. 2002. Trh práce ako problém regionálneho rozvoja občianskeho združenia „Spoločná budúcnosť“. In: *Geografické informácie 7/II*. Nitra : FPV UKF, 2002. s. 103-113. ISBN 80-8050-543-8

Dubcová, A., Kramáreková, H. 2001. Program rozvoja zamestnanosti obcí združených v OZ „Spoločná budúcnosť“. Nitra : Regio, 2001. 49 s.

Falt'an, Ľ. – Pašiak, J. red. 2004. Regionálny rozvoj Slovenska – východiská a súčasný stav. 1. vyd. Bratislava : Sociologický ústav SAV; Interlingua, 2004. 88 s. ISBN 80-85544-35-0

Kramáreková, H. 2005a. Regionálny rozvoj Nitrianskeho kraja na lokálnej úrovni. 2005. In: *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitas Comenianae - Geographica*, Supplementum No. 3. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005. s. 263-270. ISSN 0231-715X.

Kramáreková, H. 2005b. Vývoj nezamestnanosti v obciach Nitrianskeho kraja v rokoch 2001 a 2005. In: *Geografické informácie 11 - Problémy geografického výskumu Česka a Slovenska*. Nitra : UKF, 2007. s. 272-284. ISBN 978-80-8094-137-6

Kramáreková, H. - Dubcová, A. - Nagyová, E. - Gyurovská, E. 2005. Ľudské zdroje a trh práce v Nitrianskom kraji. In: *Zborník materiálov k národnej konferencii Európska národná stratégia zamestnanosti v regionálnom kontexte*. Bratislava : Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, 2005. s. 50-55.

Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007 – 2013. 2006. Bratislava : Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja. 2006. 136 s.

Sektorový operačný program Ľudské zdroje. 2004. Bratislava : Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny. 2004. 66 s.

Sektorový operačný program Ľudské zdroje. <http://www.esf.gov.sk/esf/index.php?SMC=1&id=32>

Veselovský, J. 2009. Chudoba ako negatívny sociálny indikátor TUR na príklade Nitrianskeho kraja. Dizertačná práca. Nitra : UKF, 2009. 172 s.

DRAWING STRUCTURAL FUNDS IN THE NITRA REGION DURING 2004 – 2006 ON THE EXAMPLE OF SECTORAL OPERATIONAL PROGRAMME HUMAN RESOURCES

Summary

The Nitra region has a specific position in regional structure of Slovakia because the districts of Komárno, Nové Zámky and Levice belong, from the social point of view, to so-called “Slovak region of poverty” which is closely linked with the unemployment.

Sectoral Operational Programme Human Resources (SOP HR) defines goals, priorities and measures in the field of human resources development within the frame of Goal 1 – The support of development and structural changes of regions with stagnant development so-called “stagnant regions“ (GDP less than 75 % GDP per inhabitant of EU). The global goal of SOP HR was employment growth based on qualified and flexible man-power.

During 2004 – 2006, the Nitra region obtained 155213101.83 € from structural funds total. Most of the financial resources gained SOP Agriculture and Rural Areas Development (76457695.69 € - 49.23 %) which is followed by OP Basic Infrastructure (53583624.30 € - 34.52 %), SOP Industry and Services (15916833.11 € - 10.25 %), SOP Human Resources (6804028.22 € - 4.38 %) and the least gained the community initiative of Interreg IIIA focused on the support of various forms of cross-border cooperation (2450920.51 € - 1.58%) which is documented by graph 1.

From viewpoint of the evaluation of the profit of financial resources from structural funds, the biggest volume of money obtained the districts of Komárno (22.08 %), Levice (21.31 %) and Nové Zámky (21.22 %) - graph 2.

Nitra region obtained 6804028.22 € from SOP Human Resources which is 4.38 % of the total volume of money from gained resources during 2004 – 2006. The most successful were the ultimate consignees in the districts of Nitra (48.12 %), Levice (14.64 %) and Komárno (9.68 %) – 73.43 % of all SOP financial resources were concentrated in these three districts (graph 3).

Individual measures of SOP HR were also evaluated – 84.4 % of all SOP financial resources were assigned directly to education.

Drawing the financial resources from the viewpoint of the towns and municipalities shows that financial resources headed to 10 towns (6045829.93 € - 88.86 %) and 10 municipalities of the region (758198.29 € - 11.14 %) – graph 4 and map 1.

The interesting thing is the evaluation of drawing financial resources of SOP HR by chosen indicators (table 1) – unemployment, education, poverty index and potential of business environment.

RNDr. Hilda Kramáreková

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E – mail: hkramarekova@ukf.sk

Recenzovala: doc. RNDr. Alena Dubcová, CSc.

Graph 1: Drawing Structural Funds in the Nitra Region During 2004 – 2006

Graf 1

**Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji
v rokoch 2004 - 2006**

Zdroj: Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2008

Graph 2: Drawing Structural Funds in Districts of the Nitra Region During 2004 – 2006

Čerpanie štrukturálnych fondov v okresoch Nitrianskeho kraja v rokoch 2004 - 2006

Graf 2

Zdroj: Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2008

Graph 3: Drawing Structural Funds in Districts of the Nitra Region During 2004 - 2006 Through Measures of Sectoral Operational Programme Human Resources

Graf 3

Čerpanie štrukturálnych fondov v okresoch Nitrianskeho kraja v rokoch 2004 - 2006
prostredníctvom opatrení SOP Ľudské zdroje

Zdroj: Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2008

Graph 4 - Drawing Structural Funds in Towns and Municipalities of the Nitra Region During 2004 – 2006
Through Sectoral Operational Programme Human Resources

Čerpanie štrukturálnych fondov v mestách a obciach Nitrianskeho kraja v rokoch 2004 - 2006 prostredníctvom SOP Ľudské zdroje

Graf 4

Zdroj: Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2008

Mapa č. 1: Čerpanie štrukturálnych fondov v Nitrianskom kraji v rokoch 2004 – 2006 prostredníctvom SOP Ľudské zdroje

Map 1: Drawing Structural Funds in the Nitra Region During 2004 – 2006 Through Sectoral Operational Programme Human Resources

Tab. č. 1: Čerpanie štrukturálnych fondov prostredníctvom SOP Ľudské zdroje v Nitrianskom kraji v kontexte vybraných ukazovateľov

Table: Drawing Financial Resources of Sectoral Operational Programme Human Resources in the Context of Chosen Indicators

Mestá a obce končení príjmevcovia	Príjem zo SOP Ľudské zdroje v €	Počet obyvateľov k 31. 12. 2006	€/obyv.	index chudoby	kategória	dlhodobá nezamestnanosť (2001 – 2007)	kategória podiel obyvateľov so ZŠ vzdelaním v počte obyvateľov staršom ako 15 r. (r. 2001)	kategória	počet živnostníkov na 100 obyv. v produktívnom veku (2001 – 2006)	kategória	
Komárno	658749,50	36971	17,82	bohaté	2	45 - 50	2	30 a menej	1	10 a viac	1
Nitra	3005712,8	86269	34,84	veľmi bohaté	1	45 a menej	1	30 a menej	1	10 a viac	1
Nové Zámky	385229,90	41757	9,23	bohaté	2	45 - 50	2	30 a menej	1	10 a viac	1
Levice	391507,36	36448	10,74	bohaté	2	50 - 55	3	30 a menej	1	10 a viac	1
Šahy	137393,47	8043	17,08	bohaté	2	45 - 50	2	30 a menej	1	8 - 10	2
Šaľa	288769,34	24524	11,77	veľmi bohaté	1	45 a menej	1	30 a menej	1	8 - 10	2
Šurany	171920,23	10411	16,51	veľmi bohaté	1	45 - 50	2	30 a menej	1	6 - 8	3
Tlmače	250149,37	4264	58,67	bohaté	2	50 - 55	3	30 a menej	1	8 - 10	2
Topoľčany	145073,72	28915	5,02	veľmi bohaté	1	45 - 50	2	30 a menej	1	8 - 10	2
Zlaté Moravce	544242,42	13684	39,77	bohaté	2	45 - 50	2	30 a menej	1	10 a viac	1
Dolné Obdokovce	92559,25	1181	78,37	prechodný	3	45 - 50	2	35 - 40	3	10 a viac	1
Dolný Pial	41114,32	991	41,49	prechodný	3	50 - 55	3	35 - 40	3	4 - 6	4
Hronské Kľačany	115511,25	1451	79,61	bohaté	2	45 - 50	2	30 a menej	1	6 - 8	3
Jacovce	90664,39	1768	51,28	bohaté	2	45 a menej	1	30 a menej	1	10 a viac	1
Kovarce	89732,74	1564	57,37	prechodný	3	50 - 55	3	40 - 45	4	6 - 8	3
Mojmírovce	81886,08	2697	30,36	prechodný	3	50 - 55	3	30 - 35	2	8 - 10	2
Strekov	29954,48	2217	13,51	prechodný	3	55 - 60	4	40 - 45	4	6 - 8	3
Veľké Vozokany	62602,97	514	121,8	bohaté	2	45 - 50	2	30 - 35	2	4 - 6	4
Zbehy	93997,21	2142	43,88	veľmi bohaté	1	45 a menej	1	30 a menej	1	6 - 8	3
Žemberovce	60175,60	1215	49,53	prechodný	3	50 - 55	3	30 - 35	2	6 - 8	3